Gemeente Amsterdam

Retouradres: Postbus 94652, 1090 GR Amsterdam

Gemeente Amsterdam
Commissie Persoonsgegevens

Aan: CIO, de heer J. Flippo
Aan: Manager IV Bedrijfsvoering, mevrouw 5.1 5.1, 2, e
C.c. Stedelijk directeur Bedrijfsvoering, mevrouw N. van Berkel
C.c. Bestuurlijsadviseur CIO- Office, de heer 5.. 5.1, 2, e
C.c. Privacy Officer, de heer 5.1, 2, e
C.c. Kwartiermakend Functionaris Gegevensbescherming, mevrouw 5.1, 2, e

Datum	19-02-2018
Ons kenmerk	
Behandeld door	Mw. 5.1, 2, e
Doorkiesnummer	
Faxnummer	nvt
E-mail	5.1, 2, e)amsterdam.nl
Bijlage	1
Onderwerp	WBP- monitor 2016 (CIO- Office)

Geachte heer Flippo, mevrouw 5.1, 2, e,

Op de vergadering van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) van 25 januari 2018 was namens de gemeente aanwezig: de heer 5.1 5.1, 2, e (bestuursadviseur CIO- Office).

Bij het agendapunt "Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)- monitor 2016" is het volgende besproken.

U heeft de CPA geïnformeerd over de resultaten van de Wet Bescherming Persoonsgegevens- monitor 2016 (hierna: WBP- monitor) aangaande het aantal processen in de gemeente Amsterdam waarbij sprake is van verwerking van persoonsgegevens.

De WBP- monitor

Ieder jaar wordt in Amsterdam de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) monitor uitgevoerd. In de WBP- monitor wordt het aantal processen omschreven waarbij sprake is van verwerking van persoonsgegevens en de organisatie hiervan in de gemeente Amsterdam. Het instrument van de WBP- monitor wordt ingezet om per cluster de verwerkingen van persoonsgegevens inzichtelijk te krijgen. Tot het jaar 2016 werd de monitor in opdracht van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) uitgevoerd. In 2016 heeft de CIO, in overleg met de coördinerend wethouder Bescherming Persoonsgegevens, deze taak overgenomen. De CPA kan hierdoor beter vorm geven aan haar onafhankelijke positie in het privacydomein.

Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) heeft in opdracht van de CIO een online vragenlijst ontwikkeld waarin per RVE of Stadsdeel gevraagd is hoe de processen waarbij sprake is van verwerking van persoonsgegevens zijn belegd, wat er is gebeurd met de CPA adviezen op dit gebied en hoe de klachtenafhandeling rondom persoonsgegevens is geregeld. Ook kwamen onderwerpen als de bewerkersovereenkomsten, verwerking van bijzondere persoonsgegevens en het risicomanagement aan bod. Dit leverde in totaal circa 40 (door de RVE's en Stadsdelen) ingevulde vragenlijsten op.

Verwerking van persoonsgegevens

Uit de presentatie van de heer 5.1, 2, e bleek dat in de WBP- monitor 199 processen beschreven zijn, waarin verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt. De heer 5.1, 2, e gaf aan dat er naar alle waarschijnlijkheid sprake zou zijn van meer processen waarbij sprake is van verwerking van persoonsgegevens. Door middel van het opstellen van het verwerkingsregister zal het mogelijk zijn om de processen, die in de WBP- monitor nog niet zijn opgenomen, te achterhalen.

Uit de WBP- monitor bleek dat slechts 17 van de 40 RVE's en/of de Stadsdelen hebben aangegeven dat wijzigingen hebben plaatsgevonden in het proces en in de impact op de verwerking van persoonsgegevens. Bovendien bleek dat bij slechts 72 procent van de processen aangegeven wordt dat het doel van de verwerking bekend is. Hierdoor rees de vraag of de vragenlijsten door deskundigen zijn ingevuld. Een ander opmerkelijk resultaat is dat slechts 29 procent van de 53 processen met externe bewerkers een bewerkersovereenkomst heeft afgesloten.

De CPA suggereerde dat het aantal bewerkers te achterhalen is door de facturen en betalingen van de bewerkers te achterhalen. Daarbij adviseert de CPA om eveneens aandacht te investeren in een goede inrichting van het verwerkingsregister. Dit zorgt voor een overzicht met betrekking tot de ontwikkeling van de zaken per cluster.

Aan de hand van de resultaten uit de WBP- monitor is een actielijst opgesteld, waarin de processen waarbij bijzondere persoonsgegevens (te denken valt aan ras, politieke voorkeur etc.) worden verwerkt, de hoogste prioriteit krijgen. De wethouder heeft kenbaar gemaakt voorrang te willen geven aan het onderzoek naar de verwerking van bijzondere persoonsgegevens. Daarnaast heeft de wethouder de CIO verzocht om een notitie samen te stellen met deze aandachtspunten die uit de WBP- monitor resulteren voor de

implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), zodat hij de notitie kan betrekken bij de uitvoering van de motie Groot- Wassink.

Sence of urgency
Uit de vergadering komt naar voren dat in de praktijk de privacywetgeving vaak buiten beeld blijft. Er kan geconcludeerd worden dat de 'sence of urgency' ontbreekt. Vaak blijft de verantwoordelijkheid, met betrekking tot privacy, bij samenwerkingen ook in het midden. De CPA adviseert om een bewustwordings- en trainingsprogramma binnen de gemeente Amsterdam aan te bieden. Ook zouden er hulpmiddelen aangeboden moeten worden. Te denken valt aan automatische alarmbellen wanneer er sprake is van verwerking van persoonsgegevens en controlevragen over de noodzaak van het opnemen in het verwerkingsregister. De CPA acht het van belang de verantwoordelijkheid voor de privacy onderzoeken, meer bij de gemeente Amsterdam te leggen. Bewustwording van de privacywetgeving moet benadrukt worden volgens de CPA.

CPA adviezen
Een opmerkelijke bevinding uit de WBP- monitor is dat bij slechts 11 van de 40 RVE's en/of de Stadsdelen de Privacy Offcers worden betrokken bij verwerkingen van persoonsgegevens en dat 13 RVE's en/of de Stadsdelen de generieke adviezen van de CPA hebben opgevolgd. Belanghebbenden uit de clusters weten niet wie betrokken moeten worden in dit soort situaties. Volgens de CPA moet dit ook meegenomen worden bij een bewustwordings- en trainingsprogramma. Het is van groot belang dat men weet wie de deskundigen zijn op het gebied van privacy in de gemeente Amsterdam.

De CIO en kwartiermakend Functionaris Gegevensbescherming beraden zich over de gevolgen voor de inrichting van een AVG- monitor om de privacy te bewaken. Hiervoor moet volgens de CIO en kwartiermakend FG gebruik worden gemaakt van de adviezen van de CPA.

Het risicomanagement
Uit de WBP- monitor kan worden afgeleid dat in vergelijking tot vorig jaar minder risicoanalyses zijn uitgevoerd. De CPA wil erop wijzen dat met de toekomstige AVG organisaties verplicht kunnen zijn een Dataprotection Impact Assessment Assessment (DPIA) uit te voeren. Ook bij de uitvoering hiervan zou extra aandacht aan de bewustwording omtrent risicoanalyses geschonken moeten worden, gegeven het feit dat de AVG op 28 mei 2018 van toepassing wordt.

Bewaartermijnen
Uit de WBP- monitor blijkt dat er verwarring bestaat over de bewaartermijnen. De gehanteerde bewaartermijn van de Archiefwet wordt in de meeste gevallen als uitgangspunt genomen als de bewaartermijn van de Wet bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp). De bewaartermijn van de Wbp is er echter juist op gericht om die termijn zo kort mogelijk te houden. De CPA adviseert dat bij die processen waarbij er sprake is van verwerking van persoonsgegevens, gecontroleerd wordt door de eigen RVE en/of Stadsdeel of de

gehanteerde bewaartermijn daadwerkelijk in overeenstemming is net de norm van de AVG. De CPA wil benadrukken dat opslagbeperking belangrijk is.

Advies
De CPA acht het van belang om in oktober met de CIO te beraadslagen over de manier waarop de gemeente in samenspraak met de CPA toezicht wil gaan houden. Op de agenda kan dan de CIO-notitie naar aanleiding van de WBP-monitor staan. De CPA spreekt de wens uit om met de dan verantwoordelijke wethouder een gesprek hierover aan te gaan.

Verder acht de CPA dat het van belang is om met de kwartiermakend Functionaris Gegevensbescherming (FG) een gesprek aan te gaan over eventuele afstemmingskwesties tussen de CPA en de FG met betrekking tot de implementatie van de AVG.

De CPA adviseert de gemeente thans de nadruk te leggen op het realiseren en publiceren van het verwerkingsregister. Het is van belang om tot een reële afspiegeling te komen met betrekking tot de omgang met persoonsgegevens binnen de gemeente Amsterdam.

De CPA spreekt haar waardering uit voor de heldere toelichting op de vergadering.

Ik vertrouw er op u aldus voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend 5.1, 2, e

5.1, 2, e

De heer mr. dr. U van de Pol
Voorzitter Commissie Persoonsgegevens Amsterdam

Commissie Persoonsgegevens Amsterdam
Uittreksel van het concept-verslag van de besloten vergadering op donderdag 25 januari 2018

4. WBP- monitor

De heer 5.1, 2, e meldt dat de CIO zelf verhinderd is en dat hij in haar plaats een toelichting zal geven op de monitor 2016. Voorheen werd de monitor in opdracht van de CPA uitgevoerd, sinds 2016 is dat een taak van de CIO. De uitvoering is uitbesteed aan OIS. De respons was met enige vertraging volledig, in totaal kwamen er 40 ingevulde formulieren terug van alle RVE's en stadsdelen. Er zijn daarbij 199 processen gemeld waarin persoonsgegevens worden verwerkt, vooral bij de clusters D&I en Sociaal. Dat zouden er in een organisatie van deze omvang naar alle waarschijnlijkheid meer moeten zijn en mede met het oog op de opstelling van het verwerkingsregister is men aan het speuren naar processen die in deze monitor niet gemeld zijn. Opvallend is verder dat slechts 17 RVE's aangeven dat er wijzigingen waren in het proces en de impact op persoonsgegevens. Ook dat lijkt aan de te lage kant. Om het verwerkingsregister in de toekomst actueel te houden, moet dat allemaal wel correct bijgehouden worden. De nu gemelde 199 processen zullen in ieder geval wel geactualiseerd in het verwerkingsregister worden opgenomen. Opmerkelijk is verder dat slechts bij 72% van die processen aangegeven wordt dat het doel van de verwerking bekend is. Dat wekt twijfels of de lijsten wel overal door ter zake kundige zijn ingevuld. Ook waar het gaat om bijzondere persoonsgegevens is een te grote categorie onbekend. Op grond van de monitor is een actielijst opgesteld en daarin heeft het doorlichten van de processen waarin bijzondere persoonsgegevens omgaan de hoogste prioriteit. Alle processen waarbij onbekend is of er persoonsgegevens worden verwerkt, worden doorgelicht en getoetst op legitimiteit als blijkt dat er toch persoonsgegevens verwerkt worden.
Er zijn 53 processen met externe bewerkers gemeld. Met slechts 29% is een bewerkersovereenkomst afgesloten die voldoet aan het model dat de gemeente in 2016 heeft vastgesteld. Ook hier worden weer meldingen gemaakt dat onbekend is of er een overeenkomst is.
Daarbij wordt de kanttekening gemaakt dat in veel gevallen sprake is van langlopende overeenkomsten die al vóór 2016 zijn afgesloten waarbij men wel in gesprek is over aanpassingen.

De CPA merkt op dat alle contracten zouden zijn moeten aangepast na de datalekken in 2016. Verder vindt men het aantal bewerkers erg laag in vergelijking met het personeelsbestand van de gemeente. De vraag is of via een andere route – de facturen en betalingen van bewerkers – het juiste aantal bewerkers te achterhalen is. Ook is men benieuwd naar de verdelingen per cluster als het gaat om bewerkersovereenkomsten. Als wordt opgemerkt dat dit een geheel nieuwe analyse zou vergen, adviseert de CPA nu niet meer te veel energie te stoppen in de opwaardering van de monitor, maar de aandacht meer te richten op een goede inrichting van het verwerkingsregister zodat men daarin na een jaar kan zien hoe de zaken zich ontwikkelen per cluster. De CPA vraagt of er een verklaring is voor het feit dat nog steeds zoveel buiten beeld blijft terwijl er toch al jaren sprake is van privacywetgeving en de noodzaak van transparantie.

Van gemeentewege wordt geantwoord dat er geen eenduidige verklaring voorhanden is en dat een gedegen analyse van het verwerkingsregister wellicht een verklaring zal opleveren. In de huidige praktijk lijkt het vaak wel zo te zijn dat men begint met het verwerken zonder meteen stil te staan bij de privacyaspecten. De echte *sense of urgency* ontbreekt als het gaat om privacy en zeker als het gaat om samenwerking tussen meer RVE's blijft de verantwoordelijkheid in het midden. Degenen die zich wel bewust zijn van de urgentie, weten vaak niet waar ze moeten beginnen. Zo ontstaan weeskindjes die als het ware in een Bermudadriehoek verdwijnen. De aanhoudende reorganisaties binnen de gemeente werken ook niet bevorderlijk. Er zou centraal meer aangestuurd moeten worden op die verantwoordelijkheid voor privacy.

De CPA zegt dit heel herkenbaar te vinden en dat het daarom ook van belang is de verantwoordelijkheid voor dit soort onderzoeken juist meer bij de gemeente te leggen. Ook een bewustwordings- en trainingsprogramma binnen de hele gemeentelijke organisatie is van wezenlijk belang. Er moet gezorgd worden dat er automatisch alarmbellen afgaan als persoonsgegevens in beeld komen. Bij de opstart van alle processen zou een controlevraag moeten komen over de noodzaak van het opnemen in het verwerkingsregister. De CPA is benieuwd wat het nieuwe beleidskader daarvoor gaat betekenen en wat de wethouder daarover te melden heeft op het symposium.

Een opmerkelijke uitkomst van de monitor is dat slechts 22 van de 40 RVE's de PO betrekken bij verwerkingskwesties. Het is niet helemaal duidelijk wie er allemaal betrokken moet worden bij de invoering van een nieuwe applicatie. Volgens de een is toestemming van de CIO vereist, een ander wijst op de noodzaak van een PPM-traject en diverse testen voor men live mag gaan. Men mist een *change advisory board.* Opmerkelijk is verder de daling van het aantal VRA's waar juist een stijging verwacht was als gevolg van de BIG. 9 RVE's hebben een klacht ontvangen, wat in 2 gevallen geresulteerd heeft in een verbetering van het proces. De respondenten hebben bij elkaar melding gemaakt van 28 adviezen die aan de CPA gevraagd zouden zijn. Volgens de administratie van de CPA zelf zou het in 2016 echter om 36 gevraagde adviezen gaan. Van de generieke adviezen van de CPA naar aanleiding van de monitor 2015 geven 13 RVE's aan die te hebben opgevolgd.
De wethouder heeft de CIO gevraagd om een notitie met aandachtspunten die voortvloeien uit deze monitor voor de implementatie van de AVG. Hij wil voorrang geven aan het onderzoek bij verwerking van bijzondere persoonsgegevens en dat betrekken bij de uitvoering van de motie-Wassink. De CIO en FG beraden zich over de gevolgen voor de inrichting van een AVG-monitor of andere manieren om de organisatie van privacy te bewaken. Daarvoor willen zij graag gebruikmaken van adviezen van de CPA. Bij bewaartermijnen speelt nog een zekere verwarring omdat bijna iedereen geneigd is de bewaartermijn van de Archiefwet over te nemen als bewaartermijn voor de Wbp, terwijl de laatste erop gericht is die termijn zo kort mogelijk te houden. Daar ligt dus nog enige conflictstof met informatiebeheer. Verder voorzien de PO's afstemmingsproblemen als besloten wordt hun functie weg te halen bij de RVE's en te bundelen in een expertteam privacy ten behoeve van alle RVE's. Dat kan leiden tot fricties tussen de

lijnverantwoordelijkheid en die ten opzichte van de FG. Ook is een goede afstemming tussen de FG en de CPA gewenst.

De voorzitter stelt voor een scheiding aan te houden tussen de inrichting van het verwerkingsregister en de organisatorische kanten rond de FG. De urgentie om zaken goed op orde te krijgen en te houden, wordt gedeeld en het lijkt hem goed in oktober met de CIO hier het gesprek aan te gaan over de manier waarop men toezicht wil gaan houden, rekening houdend met alles wat nu naar voren gekomen is. Verder lijkt het hem goed een keer apart in besloten sfeer met de FG in gesprek te gaan over eventuele afstemmingskwesties. Het gaat er volgens hem nu vooral om in het verwerkingsregister te komen tot een reële afspiegeling van de omgang met persoonsgegevens binnen de gemeente. Hij denkt dat het goed is nu eerst het beleidskader en de CIO-notitie af te wachten en daarover het gesprek aan te gaan met de dan verantwoordelijke wethouder. Hij sluit de bespreking voor dit moment af.

De voorzitter sluit het besloten deel van de vergadering om 15.00 uur.